

Yleisvenäläinen kansanrintama ja hybridin hallitsemisen dilemma

Artikkeli käsittelee Kremlin luomaa Yleisvenäläiseksi kansanrintamaksi kutsuttua poliittista liikettä osana niin kutsuttua hybridin hallitsemisen dilemmaa, joka on ollut leimallista Putinin hallinnolle. Hybridin hallitsemisen dilemma viittaa demokraattisten raamien käyttöön autoritäärisen hallinnon legitimoinnissa ja siitä juontuviin ongelmiin. Ensisijaisena aineistona on 45 Yleisvenäläisen kansanrintaman ja sen alkuperäisen emo-organisaation Yhtenäinen Venäjä -puolueen internet-sivuilla olevaa tekstiä vuosilta 2011–2014. Analyysissa tarkastellaan yhtäältä sitä, miten Kansanrintaman demokratia-diskurssi suhteutuu järjestön institutionaaliseen asemaan ja kehitykseen. Toisaalta pureudutaan siihen, miten Kansanrintaman kehitys Yhtenäisen Venäjän vaaliorganisaatiosta profiililtaan itsenäiseksi liikkeeksi suhteutuu poliittiseen todellisuuteen, joka Venäjällä muotoutui vuosien 2011–2012 protestien myötä. Kansanrintaman uskottavuusongelmien valossa mistään Kremlin diskursiivisen vallan hegemoniasta ei voida puhua. Päinvastoin, rintaman taipumus mukautua ulkoiseen kritiikkiin ja tässä suhteessa aitoon poliittiseen kilpailuun on yllättävää. Hybridinä toimijana Yleisvenäläinen kansanrintama pitää yllä – omien tarkoitusperiensä vastaisesti – poliittisen moniarvoisuuden ja itsestään riippumattoman kritiikin olemassaoloa.

Jussi Lassila

Syyskuussa 2013 joukko vammaisten lasten äitejä Volgogradissa aloitti nälkälakon paikallisia viranomaisia vastaan, jotka olivat ilmeisen kyvyttömiä toteuttamaan äitejä tyydyttävää sosiaalipolitiikkaa. Kahden viikon kuluttua joukko monilapsisten perheiden äitejä yhtyi protestiin, kasvattaen nälkälakkoilevien määrän

liki neljäänkymmeneen henkeen. Protestiin liittyi ajankohtansa puolesta myös selkeä valtapoliittinen viesti. Samassa kuussa pidettyjen Volgogradin paikallisvaalien tulos herätti paikallisesti laajaa tyytymättömyyttä ja voittajaksi julistetun Yhtenäisen Venäjän vaalitulosta pidettiin, ei ainoastaan Volgogradissa perinteisesti vahvan Venäjän kommunistisen puolueen taholta, vaan myös kaikkien muidenkin puolueiden suulla, väärennettynä. Uusintavaalien ohella vaadittiin kuvernööri Sergei Boženovin (Yhtenäinen Venäjä) eroa (V Volgograd 2013; Sotsialnyi golod 2013).

Runsas viikko nälkälakon laajenemisen jälkeen Venäjän televisio 5 uutisoi, että lakko oli onnistuttu keskeyttämään. Heti perään tosin

todettiin, että ”uusia päätöksiä tarvitaan, jotta tilanne saadaan ratkaistuksi.” Jutussa haastateltiin kattavasti nälkälakkoilevia äitejä ja samalla todettiin, että tuhannet monilapsiset perheet Volgogradin alueella tukevat heidän vaatimuksiaan. Syyttävä sormi myös toimittajien suulla osoitti paikallisviranomaisiin, jotka olivat kykenemättömiä täyttämään liittovaltion lain edellyttämiä vaatimuksia sosiaalipolitiikassa. Kriisiytyneen tilanteen ratkaisijana profiloitui jutussa Yleisvenäläisen kansanrintaman (*Obštserossijski narodnyi front*, jatkossa Kansanrintama) aktivistit, jotka ”olivat jo maaliskuisessa Kansanrintaman istunnossa vaatineet koko maan kattavaa vammaisten lasten kuntoutusjärjestelmää” (Sotsialnyi golod 2013).

Tässä artikkelissa tarkastelen Kremlin luoman Yleisvenäläisen kansanrintaman edellytyksiä ja tapoja tuottaa poliittista uskottavuutta vuosina 2011–2014.¹ Uutinen Volgogradin nälkälakosta valtamediassa ja siinä ikään kuin riippumattomana toimiva Kansanrintama tarjoaa kouriintuntuvan esimerkin Putinin valtakaudella muotoutuneesta ”hybridin hallitsemisen dilemmasta” (Petrov, Lipman & Hale 2014). Kyseessä on nimenomaan diskursiiviseen ja symboliseen vallankäyttöön liittyvä ilmiö erotuksena eriasteisista pakkokeinoista, joita Venäjällä myös jatkuvasti käytetään (hallinnollinen väkivalta, valikoiva oikeuden käyttö, sensuuri tai poliisiviranomaisten pakkokeinot). Tästä syystä analyysini pureutuu Kansanrintaman itsensä tuottamaan julkisuuskuvaan. Hyödynnän analyysissäni niin kutsutun diskursiivisen institutionalismin näkökulmia, joiden avulla sijoitan Kansanrintaman osaksi hybridin hallitsemisen problematiikkaa. Tutkimuksen aineisto käsittää 45 tekstiä, joista 27 on julkaistu Yhtenäisen Venäjän ja 18 Yleisvenäläisen kansanrintaman Internet-sivuilla vuosina 2011–2014. Yhtenäisen Venäjän osalta tarkastelen kahta eri teemakokonaisuutta kolmena eri ajankohtana, jotka ovat Putinin hybridin hallitsemisen dilemman kannalta keskeisiä: 1) touko-kesäkuusta joulukuuhun 2011, 2) protestiperiodi joulukuusta 2011 maaliskuun alkuun 2012, sekä 3) protestien jälkeinen aika kesäkuu-

hun 2013 asti, jolloin Kansanrintaman julkinen profiili nousi huomattavasti. Tämä analyysi valaisee ennen kaikkea sitä, miten Yhtenäisen Venäjän vaaliorganisaatio muotoutui osaksi puolueen institutionaalista diskurssia poliittisessa prosessissa, jossa hallinnon legitimoimiseksi tarkoitettu formaali demokratia muuttui hetkelisesti aidoksi poliittiseksi kilpailuksi. Artikkelin jälkimmäisessä osassa tarkastelen sitä, millä tavoin Kansanrintama on yrittänyt profiloitua Yhtenäisestä Venäjästä riippumattomana, presidentin ympärille muodostettuna poliittisena liikkeenä. Aineisto pohjautuu kahdeksaantoista Kansanrintaman raporttiin ja tiedotteeseen, joista keskiössä on kansanrintaman korruptionvastaista toimintaa koskevat tekstit. Artikkelin lopussa luon lyhyen yhteenvedon Kansanrintamasta Putinin Venäjää valaisevana hybridin hallitsemisen esimerkkitapauksena. Ennen analyysia taustoitan hybridin hallitsemisen dilemmaa, kansanrintaman historiaa ja diskursiivista institutionalismia.

Hybridin hallitsemisen dilemma

Nikolai Petrovin, Maria Lipmanin ja Henry Halen mukaan Putinin Venäjä edustaa havainnollista esimerkkiä hybridistä hallitsemisesta (*hybrid regime governance*), jossa avoimen repressiivisyyden sijaan autoritäärinen legitimitiitti pyritään vakiinnuttamaan demokraattisten instituutioiden kautta (Petrov, Lipman & Hale 2014). Tästä seuraa dilemma, jossa demokraattiset instituutiot (esimerkiksi vaalit, osittain vapaa media tai kansalaisvapaudet, esimerkiksi ajoittainen oikeus mielenosoituksiin) muodostavat legitimitiitti-potentiaalinsa ohella jatkuvan demokraattisen riskin autoritääriselle hallinnolle. Vuoden 2011 parlamenttivaaleja seuranneet massiiviset protestit ovat tästä hyvä esimerkki. Oleellista Venäjän tapauksessa on juuri se, millä tavoin poliittinen prosessi muotoutuu niiden keinojen ympärille, joilla Kremlin yrittää ratkaista tämän dilemman. Petrovin, Lipmanin ja Halen mukaan keskeisinä keinoina ovat olleet ”taipumus tehdä viralliset instituutiot sisällyksettömiksi lisäämällä samanaikaisesti

erilaisia hallinnollisia korvikkeita, sekä jatkuva yhteiskunnallisen kontrollin keskittäminen ja personalisointi johtajan, toisin sanoen, Putinin ympärille” (emt., 2). Toisin sanoen, demokraattisten ja demokratisoituvien instituutioiden piilevä uhka tulisi minimoida ”poistamalla niiltä sisälmykset,” (emt.) mutta korvikkeella täytetty tai korvattu instituutio ei saisi olla liian repessiivinen, koska tämä puolestaan voisi aiheuttaa arvaamatonta tyytymättömyyttä kansalaisten keskuudessa (Smyth et al. 2013; Gelman 2013a; 2013b).

Venäjällä tiedetään viime vuosilta lukuisia tapauksia, joissa protesteja on tukahdutettu pakkokeinoin, osalta protestoijista on evätty yhteiskunnallinen toiminta (tekaistut oikeustoimet, vangitseminen, kotiaresti tms.), osaa on painostettu ja ennen kaikkea valtamedia on ollut hyvin valikoiva tiedottaessaan yhteiskunnallisista ongelmista. Hybridi hallitseminen näyttäytyy tässä suhteessa valikoivuutena autoritääristen ja demokraattisten toimintatapojen välillä. Toisin sanoen kysymyksenä siitä, kuka pidätetään, kuka saa toimia suhteellisen vapaasti, mitä ja mikä media saa kertoa tapahtumista vapaasti, mikä ja mitä puolestaan ei. Vuoden 2014 aikana kysymys nousi entistä ajankohtaisemmaksi demokraattisten elementtien, ennen kaikkea riippumattomamman median jouduttua yhä ahtaammalle.

Mikäli Putinin Venäjä olisi puhtaan autoritääristen järjestelmä, Volgogradin tapauksessa nälkälakko olisi lopetettu pakkokeinoin ja siitä ei olisi tiedotettu venäläisten eniten seuraamassa tiedostusvälineessä, televisiossa. Sen sijaan nälkälakon tuominen valtamediaan ja Putinin ympärille muodostetun Kansanrintaman nostaminen tilanteen ratkaisijaksi vastaa hyvin hybridin hallitsemisen taktiikkaa vastata aiempiin ongelmiin. Putinin vuoden 2013 hiipuvaa kansansuosiota² vasten keskeisimmät aiemmat ongelmat olivat 2005 alkuvuoden ”mummomellakat”, iäkkäämpien kansalaisten äänekäs protesti valtion suunnitelmille muuttaa rahaksi sosiaalietuuksia, sekä 2011 joulukuun parlamenttivaaleja seuranneet massaprotestit

(ks. Petrov, Lipman & Hale 2014). Volgogradin tapauksessa legitimizeetti pyritään tuottamaan paljastamalla kansalaisille yhteiskunnallinen epäkohta laittamalla samanaikaisesti ratkaisijan asemaan hallinnon oma luomus. Selkeä riski tällaisessa taktiikassa on ennen kaikkea kansalaisten vastaanoton ennakoimattomuus paljastetulle epäkohdalle ja ”pelastajana” toimivan Kansanrintaman uskottavuus. Epäkohdan paljastaminen saattaakin aktivoida piilevää tyytymättömyyttä kansalaisten keskuudessa, toisaalta Kansanrintaman uskottavuus tilanteen laukaisijana ja kärsivien äitien puolestapuhujana ei ole millään muotoa itsestäänselvyys. Kansanrintama ei ole kyennyt korjaamaan, saati kompensoimaan venäläisten esille tuomaa luottamuspulaa Yhtenäiseen Venäjään. Levada-keskuksen kyselyssä helmikuussa 2004 venäläisistä 65 % oli sitä mieltä, että Yhtenäinen Venäjä edustaa ”uusia, tuoreita ideoita”, heinäkuussa 2013 tätä mieltä oli enää 33 %. Runsaat kaksi vuotta Kansanrintaman perustamisen jälkeen, heinäkuussa 2013, vain 26 % näki rintaman ajatukset uusina ja tuoreina (36 % oli päinvastaista mieltä ja 38 % ei osannut vastata) (Rossijane ob ONF i ER 2013). Tässä mielessä Kansanrintaman ilmeinen tehottomuus korjata valtapuolueen rapistunut imago on Krem-lille selkeä ongelma.

Putinin maine pysyi pitkälti tahrattomana kansalaisten keskuudessa 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen aikana, vaikka presidentin sormenjälki löytyy käytännössä kaikista Venäjän hallinnollisista elimistä (mukaan lukien aluejohtajat).³ Vuosien 2011–2012 protestit olivat merkittävä käänne, jolloin pidempään pinnan alla kytenyt tyytymättömyys yhteiskunnan instituutioiden tilaan kanavoitui ensi kerran laajasti Putiniin protestoijien aatteellisesta kirjavuudesta huolimatta. Tässä suhteessa vaalivuonna 2011 perustettu, mutta laajamittaisen toiminnan vuonna 2013 aloittanut Yleisvenäläinen kansanrintama on ollut uudenlaisen tilanteen edessä protestien jälkeisellä Venäjällä.

Kansanrintama Yhtenäisen Venäjän vaaliorganisaationa

Toukokuun 6. päivänä 2011 Venäjän silloinen pääministeri ja Yhtenäisen Venäjän johtaja, joskaan ei jäsen, Vladimir Putin julkisti ajatuksen kansanrintaman perustamisesta puolueen ympärille. Ilmoitus tapahtui Volgogradissa, jossa Yhtenäinen Venäjä järjesti Venäjän alueita koskevan konferenssin. Hän totesi siellä: ”koska miten voisimme voittaa ilman Stalingradia” (Savinyh 2011).⁴ Konferenssimiljöön isänmaallisen symboliikan puitteissa kansanrintaman ideointi liittyi kiinteästi lähestyviin duumanvaaleihin ja puolueen kannatuslukujen valossa mahdollisen ”puolustustaistelun” välttämättömyyteen.

Vuonna 2001 perustetun Yhtenäisen Venäjän tasainen suosion kasvu perustui käytännössä parlamentaarisen kilpailun kuolettamiseen, jota edesauttoi presidentin ”kaikkivaltias” perustuslaillinen asema, Venäjän puolueinstituution heikkous ja riippuvuus puolueiden avainhenkilöistä, kuin myös uusien puolueiden keinotekoisuus (ks. Gelman 2013a; Roberts 2012). Yhtenäinen Venäjä oli tarkoitettu ennen kaikkea presidentin vallankäytön välineeksi. Ensimmäinen Kremlin kannalta huolestuttava muutos kyseisessä lumeparlamentarismissa tapahtui tammikuussa 2011, kun Yhtenäisen Venäjän kannatus putosi kymmenen prosenttia joulukuun 2010 luvuista (noin 35 prosenttiin 45 prosentista) (Politšeskie predpotštenija 2011). Tavoitteena oli tässä suhteessa taata Yhtenäisen Venäjän selkeä voitto seuraavissa vaaleissa luomalla – Putinin mukaan ”eurooppalaisten pitkäaikaisten käytäntöjen mukaisesti” (Savinyh 2011) – rintama, joka mahdollistaisi puolueeseen kuulumattomien tahojen mutkattoman pääsyn puolueen tukijoiksi. Putinin mukaan nämä käsittäisivät niin ammattiliittoja, naisjärjestöjä, nuoriso- ja yhteiskunnallisia organisaatioita ja aktiivisia ja aloitteellisia kansalaisia” (emt.).

Poliittisena visiona kansanrintaman perustaminen toisti Putinin hybridin hallitsemisen konventioita, joita oli nähty esimerkiksi Kremlin lähellä olevan Kansalaisyhteiskunnan (Richter 2009)

kuin myös puolueesta riippumattoman nuorisojärjestö Našin perustamisessa (Lassila 2014). Kuten näissäkin tapauksissa, Yleisvenäläisen kansanrintaman synnyn voi katsoa liittyvän siihen huoleen, joka vaivaa hybridejä hallintoja, tässä tapauksessa Putinin vaaliautoritääristä systeemiä: jatkuva tarve maksimoida kansalaisyhteiskuntaa ehdottoman valta-aseman takaamiseksi, hylkäämättä kuitenkaan poliittisen kilpailun, toisin sanoen, demokratian raameja (Smyth & al. 2013; Rose & al. 2011).

Diskursiivinen institutionalismi

Joulukuun 2011 parlamenttivaalit osoittivat, että demokraattiset raamit autoritäärisen hallitsemisen legitimoimisessa ovat alttiita ennakoimattomille vaatimuksille, tässä tapauksessa vaatimukselle aidoista vaaleista ilman vilppiä. Uskomus vuoden 2007 duumanvaalien toisintoon, jolloin kansalaisia ei juuri kiinnostanut niissä ilmennyt räikeä vilppi, osoittautui vääräksi ja hybridin hallitsemisen dilemma ilmeni nyt entistä vaikeampana (Gel'man 2013b; Petrov, Lipman & Hale 2014). Kiinnostukseni kohdistuikin siihen, miten Kansanrintama ilmenee Yhtenäisen Venäjän virallisessa diskurssissa kriisin keskellä ja toisaalta siihen, miten rintama itse etsii ratkaisua koettuun dilemmaan vaalien jälkeen. Hybridin hallitsemisen reunaehdot mielessä pitäen – toisin sanoen, Kremlin autoritäärisen aseman ylläpitäminen demokratiamukaelmien, ei avoimen repression, kautta – huomio tulee kiinnittää siihen, mitä ja miten poliittista uskottavuutta voidaan symbolisesti tuottaa.

Niin kutsuttu diskursiivinen institutionalismi tarjoaa tämän analysoimiseen hyviä näköaloja. Tutkimussuunnan pääedustaja Vivien A. Schmidt näkee diskurssin aatteellisena merkitysrakenteena, jonka voi löytää niin poliittikaohjelmista, poliittisista linjauksista kuin taustalla vaikuttavista filosofioista (Schmidt 2008, 321). Schmidin mukaan muut uudet institutionalismit (tässä rationaalisen valinnan, historiallinen ja sosiologinen institutionalismi) näkevät instituutiot lähinnä staattisina ja ra-

joittavina, ja institutionaalinen muutos riippuu pitkälti ulkoisista tekijöistä. Schmidtin mukaan diskursiivisessa institutionalismissa instituutiot ovat puolestaan ”samanaikaisesti merkityksiä rajoittavia rakenteita ja merkityksiä mahdollistavia konstruktioita” (Schmidt 2008; 2010, 4). Nämä rakenteet ja konstruktiot toteutuvat toimijoidensa (poliitikot, organisaatiot, liikkeet) ”taustalla vaikuttavien aatteiden” (*background ideational abilities*) ja ”etualalla olevien diskursiivisten taitojen” (*foreground discursive abilities*) kautta, ylläpitäen tai muuttaen instituutioiden luonnetta (emt.). Schmidtin väite diskursiivisen institutionalismin erityisyydestä liittyyneen enemmän hänen tutkimusintressinsä korostamiseen kuin selkeästi tehtyyn eroon muista uuden institutionalismin suuntauksista. Instituutiota koskevana kehyksenä se kuitenkin istuu hyvin hybridin hallitsemisen dilemman ajatukseen, koska kyse on nimenomaan hallinnon itsensä tuottamasta institutionaalisesta diskurssista, joka on ristiriidassa oman hallinnollisen luonteensa kanssa. Tämä ristiriita puolestaan avaa mahdollisen tilan institutionaalisille muutoksille.

Diskurssi ei koske ainoastaan aatteiden sisältöä, vaan ehkä vielä oleellisemmin, aatteiden vuorovaikutusta poliittis-institutionaalisisessa prosessissa. Vuorovaikutukseen liittyy koordinoiva ja kommunikatiivinen diskurssi, joista ensimmäinen liittyy instituution toimijoiden sisäiseen vuorovaikutukseen ja koordinointiin (Schmidt 2008, 310). Koska tutkijoiden edellytykset sisäisen diskurssin tutkimukseen ovat hyvin rajalliset sen yleisen suljettuuden ja salassapidon vuoksi, kommunikatiivinen diskurssi on tässä tutkimuksessa tarkastelun kohteena. Yleisimmillään se käsittää koko poliittisen sfäärin yksilöineen ja ryhmineen, jotka ovat mukana poliittisia aatteita koskevassa keskustelussa, esittelyssä ja legitimoimisessa suuremmalle yleisölle, kuin myös muut poliittiset ja yhteiskunnalliset tahot, esimerkiksi opposition (emt.).

Schmidtin mukaan poliittisten aatteiden epäonnistuminen tai menestyminen riippuu siitä, kuinka hyvin diskurssi (kommunikatiivinen ja koordinoiva) onnistuu artikuloimaan aatteiden

sisältöä (emt., 311). Francisco Panizza ja Romina Miorellin mukaan ongelma Schmidtin sinänsä ansiokkaassa aatteita ja diskurssia koskevassa teoretisoinnissa on siinä, että artikulaatio on paljon monitahoisempi ilmiö kuin aatteiden näkeminen pelkästään poliittisina protokollina ja niiden esittäminen diskursiivisena taitona (Panizza & Miorelli 2013, 306). Poliitikassa artikulaation keskeinen ulottuvuus on vakuuttaminen, johon Schmidt ei kiinnitä huomiota (emt.). Korjaukseksi Schmidtin diskursiivisten taitojen ja aatteiden väliselle suhteelle Panizza ja Miorelli tarjoavat sitä erottelua, joka vallitsee identiteetin ja identifikaation välillä: ”Identiteetti niin henkilökohtaisella kuin poliittisellä tasolla on ainoastaan nimi sille mitä tavoittelemme tai toivomme, mutta jota emme voi koskaan täysin saavuttaa. Identifikaatio puolestaan on nimi sille käytännölle, joka tukee ja ylläpitää pyrkimyksiä kirkastaa identiteettejä” (emt., 307). Panizza ja Miorellin tarkennus Schmidtin näkemyksiin on olennainen. Se korostaa jännitettä, joka ilmenee poliittisessä todellisuudessa toimijan suuntautumisen (identifikaation) ja siihen liittyvän ihanteen (identiteetin) välillä. Yleisvenäläisen kansanrintaman tapauksessa kysymys on epävarmuudesta, joka liittyy autoritäärisen toimijan demokraattiseen kulissiin toimijan institutionaalisenä legitimoijana.

Yhtenäisen Venäjän kommunikatiivinen diskurssi

Internet-aikakauden poliittisessä viestinnässä poliittisen puolueen kotisivujen voi katsoa edustavan kommunikatiivisen diskurssin virallisinta foorumia. Kotisivujen laatiminen saa kiistatta osakseen suurempaa harkintaa kuin viestintä sosiaalisessa mediassa. Siinä missä jälkimmäinen liittyy laajalti yksittäisten poliitikkojen enemmän tai vähemmän spontaneihin julkilausumiin, kotisivut edustavat puolueen tai liikkeen kollektiivista ääntä, sen itsensä tuottaman julkisuuskuvan eräänlaista kiteytymää (Negrine 2012, 34–35; Lassila 2014, 18). Venäläisen Yandex-palvelimen tilastoinnin mukaan

4.2.2015 Kansanrintaman sivuilla oli käyty 15 843 kertaa viimeisen viikon aikana (ONF 2015), joka ei ole aivan vaatimaton määrä. Verrattuna kuitenkin Internetin varassa oleviin oppositio-toimijoihin, ennen kaikkea antikorruptiobloggaaja Aleksei Navalnyin sivujen kävijämääriin (vuonna 2013 yhteensä 53 231 479 vierailua, keskimäärin noin miljoona viikossa, Tšto delat 2014), Kansanrintama tulee kaukana perässä. Oleellisempaa poliittisen toimijan sen itsensä tuottaman julkisuuskuvan kannalta on kuitenkin arvioida kotisivuja niiden poliittisen arvovallan näkökulmasta sen sijaan, että arvioitaisiin kuinka laajasti niitä luetaan. Niin Yhtenäisen Venäjän kuin Kansanrintamankin tapauksissa kotisivut ovat lähimpinä niiden julkisuuteen saattamaa ääntä. Tämä siitakin huolimatta, että molemmat linkittyvät Kremlin hallitseman valtamedian mukaiseen julkisuuteen.

Toukokuun 2011 ja toukokuun 2012 välisenä aikana Kansanrintaman tuolloisilla kotisivuilla mainitut ”Yleisvenäläisen kansanrintaman peruseriaatteen” (*bazovye printsipy ONF*) paljastavat, että kyseessä on nimenomaan Yhtenäisen Venäjän vaaliorganisaatio,⁵ ja täten rintama oli selkeästi alisteinen Yhtenäiselle Venäjälle. Joulukuun 2011 vaaleja seuranneen legitimititeettikriisin näkökulmasta Yhtenäisen Venäjän kommunikatiivinen diskurssi on keskeinen arvioitaessa Kansanrintaman roolin kehitystä. Tämän analysoimiseen valitsin kaksi Yhtenäisen Venäjän kotisivuilla olevaa osiota, ”Vastustajat” (*opponenty*) ja ”Yleisvenäläinen kansanrintama”, kotisivuilla olevista yhteensä 17 teemaosiosta (Temy 2014). ”Vastustajat”-osio on paljastava suhteessa puolueen lähes hegemoniseen asemaan Putinin vaaliautoritäärisessä

systemissä kuin myös hybridiin hallitsemiseen, jossa simuloidaan poliittista kilpailua. ”Yleisvenäläinen kansanrintama”-osio on puolestaan keskeinen arvioidessa sitä, miten se ilmenee suhteessa ”Vastustajiin” sekä puolueen legitimititeettikriisiin, joka todentui joulukuussa 2011.

”Vastustajat”-osion julkaisuhistoria on sikälikin mielenkiintoinen, että ensimmäisen artikkelin päivämäärä on 14. kesäkuuta 2011. Toisin sanoen, puolue aktivoi opposition osaksi puolueen julkisuuskuvaa ja identiteettiä käytännössä samanaikaisesti Kansanrintaman perustamisen kanssa, mikä tapahtui virallisesti toukokuussa 2011. Teennäiset teemalliset lisäykset, jotka paljastavat aidon poliittisen kilpailun puutteen, ovat diskursiivisen institutionalismin näkökulmasta valaisevia. Puolueen uskottavuus instituutiona mitataan vaaleissa ja koska Yhtenäisen Venäjä haluaa profiloitua suosituimpana ja ainoana oikeana puolueena, sen tulee lunastaa tämä uskottavuus simuloimalla itselleen edullinen poliittisen kilpailu. Tähän tarvitaan vastustajia. Oheisessa taulukossa on lueteltuna artikkelien lukumäärä kolmena ajankohtana (ennen protesteja, protestien aikana ja protestien jälkeen siihen asti kun Kansanrintama täytti kaksi vuotta), kulloisenkin ajankohdan osuus artikkelien kokonaismäärästä, sekä oppositiosanan mainitseminen kulloisenakin ajankohtana:

Artikkelien otsikoissa ilmenee myös selkeä laadullinen muutos periodien välillä. Merkittävintä on juuri ero ennen vaaleja ja vaaliprotestien aikaan. Kun ennen vaaleja Yhtenäisen Venäjän hampaissa oli Duuman ”systeemioppositio”,⁶ protestien aikana nimenomaan oppositio-termin käyttö aktivoitui, kuten taulukosta näkee. Akuutin kriisin väistyttyä systeemioppositio-

Aikaväli	Artikkeleita (% kokonaismäärästä)	”Oppositio”-sanan mainitseminen otsikoissa (% aikavälin artikkeleista)
14.6.2011–3.12.2011	295 (16,7 %)	23 (7,9 %)
4.12.2011–4.3.2012	397 (22,5 %)	88 (22,2 %)
5.3.2012–13.6.2013	1071 (60,8 %)	167 (15,6 %)
Yhteensä	1763 (100 %)	

Taulukko 1. Yhtenäisen Venäjän kotisivujen ”Vastustajat”-teemaosion kirjoitukset 14.6.2011–13.6.2013

rooli ei palannut vaaleja edeltäneeseen rooliin, vaan kritiikin kohteisiin tuli enemmän hajontaa vaihdellen yksittäisten poliitikkojen ja lakihankkeiden arvostelijoiden kritiikistä muun muassa Yhdysvaltojen kritiikkiin (ks. Temy 2014). Oppositio tai sen johdannainen⁷ mainitaan kuitenkin aikavälillä 5.3.2012–13.6.2013 yli puolet useammin kuin duumanvaaleja edeltäneenä periodina.

Kun ajatellaan ”Vastustajat”-osion teennäisyyttä ennen poliittista kriisiä, joka todentui 4. joulukuuta 2011, puolueen taktiikkana olisi voinut olla kriisin koittaessa koko osion poistaminen kotisivuilta uskottavuuden säilyttämiseksi. Hybridin hallitsemisen riskien näkökulmasta kysymyksessä oli kuitenkin tilanteen ”epätoivottava demokratisoituminen”, ei vallan absoluuttinen menettäminen. Puolue oli edelleenkin säilyttämässä johtoasemansa Duumassa, mutta oli menettänyt edellytykset ylläpitää aiempaa virtuaalista oppositiota. Kriisi pakotti tässä mielessä Yhtenäisen Venäjän ottamaan roolinsa nimenomaan puolueena – ei perinteisenä presidentin vallankäytön välineenä – ja tämä puolestaan pakotti sen ”aitoon” institutionaaliseen puolustukseen. Pikasilmäys vakavimman kriisin, toisin sanoen parlamenttivaalien ja presidentinvaalien välisen kolmen kuukauden aikana (4.12.2011–4.3.2012) (ks. tästä periodista Gelman 2013a, 167–181) paljastaa, että protestit laukaissut vaalivilppi yritettiin aluksi kääntää vastustajiin. Vaalipäivänä muun muassa raportoitiin, että ”Päivän ehdoton voittaja vilpissä on Kommunistinen puolue” (Vladimir Burmatov 2011) ja ”Opposition taholta ilmennyt valtava määrä vilppiä” (Na vyborah zafiksirovana 2011). Kuitenkin jo kaksi päivää myöhemmin (6.12.2011) myönnettiin, että ”Yhtenäisellä Venäjällä on vakavia haasteita” (Sergei Dorenko 2011). Protestit myös aktivoivat nopeasti Yhtenäisen Venäjän tunnustamaan systeemiopposition todellisen roolin suhteessa todelliseen oppositioon. Viisi päivää vaalien jälkeen (9.12.2011) raportoitiin, että ”Parlamentaarinen oppositio on tunnustanut vaalien tuloksen” (Dmitri Orlov 2011b), toisin sanoen Yhtenäisen Venäjän voiton.

Aikaväli	Artikkeleita (% kokonaismäärästä)
6.5.2011–3.12.2011	1246 (85,05 %)
4.12.2011–4.3.2012	128 (8,74 %)
5.3.2012–12.6.2013	91 (6,21 %)
Yhteensä	1465 (100 %)

Taulukko 2. ”Yleisvenäläinen kansanrintama”-osion julkaisudynamiikka 6.5.2011–12.6.2013

Kun ”Vastustajat”-osio paljastaa sen, kuinka vaaliprotestit pakottivat Yhtenäisen Venäjän kiivaaseen puolustukseen kriisiytyneessä tilanteessa, ”Yleisvenäläinen kansanrintama” -osio osoittaa täysin päinvastaista dynamiikkaa. Seuraavassa on taulukoitu osiossa julkaistujen kirjoitusten dynamiikka ensimmäisestä kirjoituksesta viimeiseen säännöllinen kirjoitukseen 12.3.2013, jolloin kansanrintama täytti kaksi vuotta ja Putin nimettiin juhlallisesti rintaman johtajaksi.

Vertailu taulukoiden välillä tuo esille sen miten Yhtenäisen Venäjä huomioi poliittisen kilpailun vaaliautoritäärisessä systeemissä ja sen miten puolue reagoi tilanteessa, jolloin todentuu vaaliautoritaarisen systeemin Akilleen kantapäätä ja hybridin hallitsemisen dilemma – todellinen poliittinen kilpailu (Smyth et al. 2013; Petrov, Lipman & Hale 2014). Yhtenäisen Venäjän ”Vastustajat”-osion kirjoituksen dynamiikka osoittaa puolueen olevan pakotettu poliittisen uskottavuutensa vuoksi ”kestämään leikki johon tuli ryhdyttyä”. Diskursiivis-institutionaalisesti sillä ei ole edellytyksiä lopettaa poliittisista vastustajista kirjoittamista tilanteessa, jossa todellisen poliittinen vastus ilmenee ja puolueen uskottavuus on vaakalaudalla.

Aivan toinen kysymys on sitten se, kuinka paljon nämä kirjoitukset auttoivat korjaamaan Yhtenäisen Venäjän mainetta suhteessa miljoonien venäläisten tuntemaan ja jakamaan pilkanimeen ”varkaiden ja huijareiden” puolueena.⁸ Jo pelkästään käsite ”Yleisvenäläinen kansanrintama” puolueen diskurssissa osoittautui ilmeisen vaikeaksi vaalien nostattamassa kriisissä, sillä sen institutionaalinen luonne ei mahdollista kärkeviä poliittisia vastakkainasetteluja. Ennen pro-

testeja osio suolsi lukuisia raportteja päivittäin, esimerkiksi toteamalla kuinka ”Kansanrintama on tervetullut käytäntö modernisoitaessa Yhtenäisen Venäjän työtä”, kuten puolueen edustaja Oleg Ignatov totesi 10.5.2011, neljä päivää Kansanrintaman perustamisen jälkeen (Ignatov 2011). Protestit muuttivat kaiken, joskin niiden aikana julkaistut artikkelit yrittivät parhaansa

mukaan pitää yllä rintaman uskottavuutta osana puoluetta.⁹ Julkaisutahdin totaalinen romahdus akuutin kriisin jälkeen viittaa kuitenkin siihen, että kansanrintama-vaaliorganisaatiolla ei liiemmin ollut sijaan puolueen diskurssissa, jonka viimekätinen poliittinen legitimitetti riippuu presidentistä.

Lehti / julkaisupäivämäärä	Aihepiiri / Avainsisältö / Sitaatit
Rossijskaja gazeta (Byt silnyimi) / 20.2.2012	Puolustus, turvallisuus ja armeija. Pitkässä artikkelissa mainitaan neljä kertaa sana patriotismi, mutta ei sanaa ”vihollinen”.
Komsomolskaja pravda (Stroitelstvo spravedlivosti) / 12.2.2012	Sosiaalipolitiikka, kansalaisten hyvinvoinnin ja perheiden tärkeys.
Izvestija (Rossija sosredototšivaetsja) / 16.1.2012	Venäjän politiikan ongelmana joko pyrkimys vallankumouksiin tai taantuminen pysähtyneisyyteen, kuin myös korruptio ja poliittisen kontrollin puute.
Vedomosti (O Naših ekonomitšeskih) / 30.1.2012	Huoli raaka-aineriippuvuudesta. Vaikka riippuvuus ulkomaisesta tuonnista nähdään ongelmana, Putin korostaa samalla, että ”me emme voi turvautua protektionismiin, joka johtaa aina pysähtyneisyyteen, alhaiseen laatuun ja korkeisiin hintoihin”; tulevaisuus on talouden monipuolistamisessa ja sen maksimaalisessa avoimuudessa.
Nezavisimaja gazeta (Rossija: natsionalnyi) / 23.1.2012	Neuvostoaikaisesta kansallisuuspoliittisesta näkökulmasta huolimatta, kansalaispatriotismi (graždanski patriotizm) Venäjän Federaation kansalaisia yhdistävänä voimana mainitaan eksplisiittisesti ainoastaan kerran. Tämän politiikan merkittävien identiteettipoliittinen resurssi, Suuri isänmaallinen sota, mainitaan niin ikään vain kerran viittaamalla yhteiseen voittoon ”kauheassa sodassa” (emt.). Uskonto, migraatio, nationalismi ja korruptio mainitaan useammin, joka osoittaa, että protesteissa esiin nousutta nationalistia liikehdintää virallista kansalaisuus- ja maahanmuuttopolitiikkaa kohtaan on havahduttu.
Moskovskie novosti (Rossija i menjajuštšijsja) / 27.2.2012	”Venäjä ei voi eikä halua eristäytyä... Venäjä on erottamaton, orgaaninen osa Suurta Eurooppaa, laajaa eurooppalaista sivilisaatiota. Kansalaisemme tuntevat itsensä eurooppalaisiksi, meille ei ole lainkaan yhdentekevää miten asiat etenevät yhtenäisessä Euroopassa... Meihin vetoaa vahva Euroopan unioni, sellaisena kuin sen näkee esimerkiksi Saksa ja Ranska, meihin vetoaa Venäjän ja EU:n kumppanuuden mahtavan potentiaalin realisoiminen.”
Kommersant (Demokratija i katšestvo) / 6.2.2012	”Valtava, jatkuvasti kasvava joukko maamme kansalaisia ovat tottuneet saamaan tietoa silmänräpäyksessä, yhdellä klikkauksella. Kansalaisten vapaa ja rajoittamaton pääsy maamme asioita koskevaan tietoon määrittää kansalaisten todellisen, ei ainoastaan vaaleista vaaleihin painottuvan, kiinnostuksen politiikkaan, kiinnostuksen vaaleihin; demokratia on täten kansan fundamentaalisessa oikeudessa valita johtajansa (vlast), kuin myös vaikuttaa välittömästi heidän tekemiin ja suunnittelemiin päätöksiin. Demokratiassa täytyy täten olla jatkuvan ja suoran toiminnan mekanismit, tehokkaat kanavat dialogille, yhteiskunnalliselle kontrollille, viestinnälle ja ”palauteyhteydelle””

Taulukko 3. Putinin presidenttikampanjan ohjelmalliset artikkelit tammi-helmikuussa 2012

Kansanrintaman toinen tuleminen

Kansanrintaman hiipuminen Yhtenäisen Venäjän kommunikatiivisesta diskurssista ei tarkoittanut Kansanrintaman hiipumista,¹⁰ vaan pikemminkin itsenäistymistä emopuolueesta. Ensimmäinen muutos tähän suuntaan tapahtui toukokuussa 2012 Putinin aloitettua kolmannen presidenttikautensa. Kansanrintaman kotisivuilla olleet vaaliorganisatoriset ”perusperiaatteet” vaihtuivat seitsemään, oheiseen taulukkoon listattuun Putinin artikkeleihin, joista jokainen oli julkaistu hänen presidenttivaalikampanjansa aikana tammihelmikuussa 2012.

Erityisesti *Kommersantin* artikkelissa kiteytyy julkaisuaikanaan kymmenien tuhansien protestojien altavastajaksi joutuneen valtiaan ääni. Koulutettu, demokratiaa vaativa ”Internet-kansa” on pakko huomioida. Koska Venäjän poliittinen kehitys on ollut verrattain etäistä näistä ihanteista, ovat tällaiset tekstit omiaan vahvistamaan käsitystä Putinista kyynisenä aatteiden välitehtäjänä vallankäytön ”pragmatiassa” (ks. esim. Slapentokh & Arutunyan 2013). Vuoden 2014 yltiöisänmaallisen antiamerikkalaisuuden ja yleisen länsivastaisuuden näkökulmasta huomionarvoista on, että nämä Putinin seitsemän ohjelmallista artikkelia ovat edelleen (helmikuussa 2015) ”johtajan artikkelit”; toisin sanoen, Kansanrintaman arvovaltaisimmat poliittiset tekstit, eikä niitä ole korvattu ajan hengen mukaisilla autoritääris-länsivastaisilla kirjoituksilla. Ristiriita ei liity pelkästään vuoden 2014 aikana ilmenneisiin dramaattisiin muutoksiin Venäjän länsisuhteissa tai sisäpoliittisessa kehityksessä suhteessa artikkelien demokraattisiin ihanteisiin. Ristiriita on myös ilmeinen suhteessa Kansanrintaman tosiasialliseen luonteeseen, jossa yhteiskunnan korporaatit ja ryhmät yhdistyvät poikkeuksellisen laajoja valtaoikeuksia omaavan presidentin ympärille kontrolloimaan yhteiskuntaa ja poliittista päätöksentekoa.

Mitä on demokraattinen legitimitetti tällaisessa asetelmassa? Vaikuttaa siltä, että *Kommersantin* artikkelissa mainittu ajatus yhteiskunnallisesta kontrollista todellisen

demokratian elementtinä näyttäisi resonoivan Kansanrintaman ajatuksen kanssa. Diskursiivisen institutionalismin kannalta oleellista on se, miten ja minkälaisin mahdollisin seurauksin tämä yhteiskunnallinen kontrolli ilmenee Kansanrintaman poliittisessa diskurssissa.

Irti Yhtenäisestä Venäjästä

Päivää ennen Putinin virallista virkaanastumista järjestetty juhla Moskovan Poklonnaja-mäellä 6.5.2012, Suuren isänmaallisen sodan museon kupeessa, oli toteutuneilta puitteiltaan mahtipontisen kansanrintaman irvikuva. Järjestäjien odottamien 50 000 osallistujan sijaan paikalle oli kriittisen median arvion mukaan tullut noin 300–400 ihmistä (Prazdnovanie godovštšiny 2012). Kansanrintama korjasi raportissaan luvun ”noin 30 000 osallistujan” (V Moskve prošel 2012), mutta tapahtumasta saatavilla oleva Youtube-video antaa osviittaa siitä, että kriittinen arvio osallistujamäärästä on paljon lähempänä totuutta (Godovštšina ONF 2012). BBC:n Venäjän toimituksen piikkiään artikkelin mukaan paikalle tulleet keskittyivät lähinnä tapahtuman musiikkianttiin, ei niinkään Kansanrintaman edustajien puheisiin (Prazdnovanie godovštšiny 2012). Tunnetuimmat Yhtenäisen Venäjän ulkopuoliset puhujat olivat mystikko-filosofi Alexander Dugin ja kustantaja Alexander Prohanov (emt.), molemmat Venäjän tunnetuimpia äärinationalisteja. Kansanrintaman raportissa Dugin kyllä mainittiin, mutta Prohanovia ei (V Moskve prošel 2012). Yksi syy lienee Prohanovin palvova suhde Staliniin, puheensakin hän päätti Stalin-sitaattiin (Prazdnovanie godovštšiny 2012). Kansanrintaman raportin ja todellisuuden välinen ristiriita syvenee entistään kun otetaan huomioon Putinin ohjelmalliset artikkelit ja niiden demokraattinen orientaatio kirjoitushetkellä vellovia protesteja kohtaan.

Todellisuuden ja sitä koskevan raportoinnin välinen ristiriita osoittaa selkeästi Kremlin kasvaneita ongelmia symbolisen julkisivunsa ylläpitämisessä (Smyth & al. 2013, 25). Diskursiivisen institutionalismin näkökulmasta

oleellisempaa on kuitenkin erinäisten irvokkuuksien sijaan kiinnittää huomio siihen millä tavoin Yhtenäinen Venäjä ilmenee tapahtumassa, joka kielii Kansanrintaman pyrkimystä rakentaa oma poliittinen identiteetti. Rintaman omassa vuosijuhlaansa koskevassa raportissa Yhtenäinen Venäjä mainitaan ainoastaan kerran ja silloinkin puoluetta peittelevin sanankääntein (V Moskve prošel 2012). Tapahtumassa läsnä ollut Duuman edustaja Aljona Aršinovan mukaan ”rintaman kautta monet nuoret ihmiset voivat osallistua prioriteettiohjelmiin (*praimeriz*) ja päästä valtaan [...] Kansanrintaman edustajia (*Deputatov ot ONF*) Duumaan pääsi Yhtenäisen Venäjän listoilta käytännössä kolmannes” (emt.). Tämä muotoilu alistaa pikemminkin Yhtenäisen Venäjän Kansanrintaman välineeksi. Kansanrintama on se, jonka avulla yhteiskunnan eri tahot (tässä nuoriso) pääsevät vaikuttamaan valtakunnan, ei niinkään puolueen, asioihin. Aršinovan puolue taustaa Yhtenäisessä Venäjässä ei myöskään mainita ja edellinen sitaatti oli vuosijuhlan raportissa ainoa, jossa sivuttiin vaaleja, muutoin – ymmärrettävistä syistä – niistä ei kirjoiteta. Raportissa Kansanrintaman perustamisen syyksi mainittiin ”alusta kansalaisyhteiskunnan kehittämiseksi ja intressien puolustamiseksi” (emt.), jollaisesta ei ollut puhe rintaman perustamisen yhteydessä vuonna 2011 (Savinyh 2011).

Putinin ohjelmallisten artikkelien visioima demokratia ja yhteiskunnallinen kontrolli muodostuvat jännitteiseksi johtajan ja rintaman subjektien välillä. Jälkimmäisten taholta ilmenee taipumusta mukautua paternalistiseen asetelmaan, jossa johtaja-Putin määrittelee demokratian ja todellisen vallankäytön sisällön. Tämä käy ilmi Kremlin raportissa, jossa pohdittiin mikä on Kansanrintaman rooli syksyn 2012 paikallisvaaleissa. Kansanrintaman vaaliorganisatorinen luonne on esillä, mutta nyt painopiste on avoimesti siinä, millä tavoin rintamasta kehitetään yhteiskunnallinen joukkoliike (Vstretša s aktivom 2012). Tilanne oli sikälikin mielenkiintoinen, koska Putin asettuu raportissa puolustamaan kollegansa Dmitri Medvedevin

presidenttinä tekemää myönnytyistä protestiliikeddinnälle, jossa suorat aluevaalit palautettiin ja puolueiden rekisteröintiä helpotettiin vaadittavien allekirjoitusten osalta. Raportissa korostuu myös ajatus nähdä Kansanrintaman yleisvenäläisyys kirjaimellisesti, johon kaikki yhteiskunnalliset toimijat voisivat liittyä. Kokonaisvaltainen ryhmittymisen Putinin taakse näkyy joidenkin raportin keskustelijoiden ratkaisuna rintaman ja Yhtenäisen Venäjän väijäämättömään eriytymiseen, sikäli kun rintaman poliittista profiilia halutaan terävöittää (emt.):

▼ Jakušev (Kansanrintaman edustaja Nižnyi Tagilin kaupungista): Tiedätkö, olen eri mieltä ajatuksesta, jossa Kansanrintama on erillään ja Yhtenäinen Venäjä on erillään. Minusta meidän ei tule olla erillään, meillä on yksi päämäärä – parantaa ihmisten elämää. Meidän täytyy olla yhdessä, ei pidä eriytyä. Olen jopa kääntynyt muiden puolueiden puoleen: eiköhän kaverit riittä, kenet me viskaamme vaaleissa uurniin tai jotakin semmoista, ruvetaan sen sijaan töihin.

Putin: Meidän Kansanrintaman tulee olla yksinkertaisesti laajempi, meidän täytyy kutsua toimintaamme muita yhteiskunnallisia organisaatioita ja toisia puolueita.

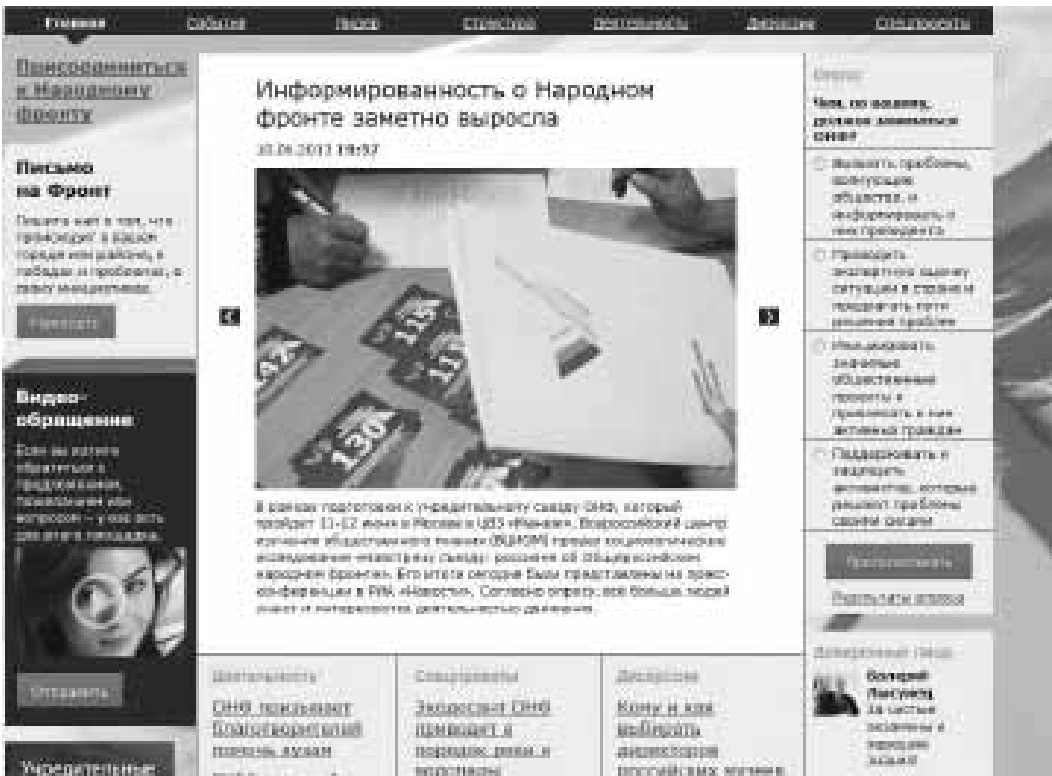
Rintaman edustajien keskustelu Putinin kanssa osoittaa kuinka demokratiaihannetta sovitetaan diskursiivisesti institutionaaliseen todellisuuteen, toisin sanoen demokraattisten instituutioiden tosiasialliseen puutteeseen. Poliittinen moniarvoisuus ilmenee joko eksplisiittisenä uhkana vallassaolijoille tai sitten kansalaisten paremman elämän saavuttamista haittaavana ajanhukkana. Jälkimmäinen ei sinänsä ole täysin vieras vaikkapa Suomessa eri eturyhmien esittämille näkemyksille, joissa suomitaan tehotomia poliittisia kompromisseja. Keskustelu Kansanrintaman roolista antaa osviittaa siitä, millä tavoin rintaman poliittinen identifikaatio muodostuu ongelmalliseksi suhteessa Putinin toistamalle ”demokratia-identiteetille”.

Omaa perustaansa vastaan

Kansanrintaman kaksivuotisjuhlaa touko–kesäkuussa 2013 voi pitää viimeistään rintaman toisena tulona protestien jälkeisellä Venäjällä. Tällä kertaa edellisen vuoden tapaista spekaakkelia ei enää järjestetty. Taustalla vaikuttivat mitä ilmeisimmin edellisuoden epäonnistuminen yleisötavoitteessa kuin myös yhä alaspäin vievät Kremlin kannatusluvut, jotka koskivat niin Yhtenäistä Venäjää kuin Putiniakin (Rossijane ob ONF i ER 2013; Levada indeksy 2014). Kansanrintaman vuosipäivänä 6.5.2013 rintama tiedotti *RIA Novosti* -uutispalvelulle, että ”vuosipäivän kunniaksi Kansanrintama avaa uudet Internet-sivut keskustellakseen kansalaisten kanssa” (ONF v godovštšinu 2013). Rintaman edustajan Andrei Botšarovin mukaan ”Kansanrintamasta tulee uusien nettisivujen myötä avoin ja suora kanava presidentin ja ihmisten välille” (emt.).

Kesäkuussa 2013 kotisivuilla oli näkyvällä paikalla vetoamus liittyä Kansanrintamaan, kuin myös sota-ajan rintamaan viittaava alluusio ”kirjoittaa kirje rintamalle (*pismo na front*) sinun alueellasi tapahtuvista asioista” (ks. kuva 1; ONF 2013; Internet archive ONF 2014). Vastaavasti sivulla oli tarjolla alusta, jolla voi lähettää videotervehdyksen rintamalle, kehoitus tarjota yhteiskunnallista teemaa keskusteltavaksi, kuin myös lukijoille suunnattu kysely siitä, minkälaisten asioiden kanssa rintaman tulisi toimia (emt.). Suoraan vuorovaikutukseen viittaavat osiot olivat sivuilla toukokuuhun 2014 asti, mutta lokakuussa 2014 niitä ei enää ollut, kuten ei muitakaan kohtia, jotka kannustaisivat suoraan dialogiin sivustolla vierailijan (kansalaisen) ja rintaman välillä.

Vuorovaikutuksellisten elementtien katoaminen sivuilta osoittaa, diskursiivisen institutionaalismin termin, toimijan diskursiivisten taitojen epävarmuuden suhteessa toimijan aatteisiin ja

Kuva 1. Kuvakaappaus Yleisvenäläisen kansanrintaman sivuilta 13.6.2013 (ONF 2013).

institutionaaliseen todellisuuteen. Toisin sanoen, kysymys on rintaman kokemasta epätietoisuudesta siitä, miten vuorovaikutteisuuutta voisi artikuloida osana sen autoritääristä perustaa. Syy vuorovaikutusalustojen poistumiseen on joko yhteydenottojen vähäisyydessä tai sitten niiden sopimattomuudessa. Koska suora vuorovaikutuksellisuus on kadonnut tyystin, yhteydenottojen – toisin sanoen, suoran demokratian – sopimattomuus hybridin hallitsemisen autoritääriin perustaan on todennäköisempi vaihtoehto. Mikäli yhteydenottoja olisi tullut ainoastaan vähän, suoran kansalaisdialogin mahdollistavat Internet-alustat eivät olisi mikään ongelma, sillä symbolisesti ne ainakin palvelisivat Putinin korostamaa vuorovaikutuksellisuutta Kansanrintaman toiminnassa. Avoimesta kansalaisyhteyden pyrkimyksestä on siirrytty asetelmaan, jossa Kansanrintaman harjoittama yhteiskunnallinen kontrolli on ikään kuin sen osoittamista ”mitä kansa itse asiassa haluaa suosituksen presidentin ohella”. Kuvakaappaus Kansanrintaman sivustolta 19.12.2014 visualisoi tämän asetelman (Kuva 2) ja konkretisoi Petrovin, Lipmanin ja Halen teesin nyky-Venäjällä ilmenevästä ”jatkuva yhteiskunnallisen kontrollin keskittämisestä ja personalisoinnista johtajan, toisin sanoen, Putinin ympärille” (Petrovin, Lipman & Hale 2014, 2). Siinä missä Kuvassa 1 Putin ei ole läsnä, Kuvassa 2 presidentin kuva ja teesit ovat avainasemassa.

Kuvassa 2 etualalle nostettu raportti kertoo ”positiivista joulusanomaa” Kansanrintaman projektin ”Rehellisten hankintojen puolesta” (*Za tšestnyje zakupki*) tekemästä selvityksestä, josta käy ilmi että ”valtion budjetista tehdyt hankinnat uuden vuo-

den juhlintaan olivat vähentyneet neljäsosaan edellisvuotisesta” (ONF: Tšislo tenderov 2014). Kyseinen projekti on selkeästi rintaman aktiivisin (sivuston omalla hakutoiminnolla 2722 osumaa) ja rintaman toiminnan esittelyosiosta löytyvän ”Erityisprojektit”-linkin takana olevat raportit ovat käytännössä ”Rehellisten hankintojen puolesta” -projektin saavutusten esittelyä. Ylipäättään muita selkeästi profiloituneita teema-alueita Kansanrintaman kommunikatiivisesta diskurssista – ja oletettavasti itse toiminnasta – ei oikeastaan löydy.

Syyt valtion hankintojen rehellisyyttä tarkastelevalle projektille ovat ilmeiset vuosien 2011–2012 protestien jälkeisellä Venäjällä. Viimeistään silloin Kremlin ja Putinin vuosia julistama ”taistelu korruptiota vastaan” menetti aloitteellisuutensa Kremlistä riippumattomalle antikorruptioaktivismille. Vapaasti leviävän Internetin myötä korruptiopaljastukset eivät ainoastaan olleet enää Kremlin hallitseman

Kuva 2. Kuvakaappaus Yleisvenäläisen kansanrintaman sivulta 19.12.2014.

televisiojulkisuuden säädeltävissä, vaan korruptiosta oli tullut protestien yhdistävin teema ja valtuuspuolue Yhtenäisestä Venäjästä yhteiskunnan korruption symboli. Uuden opposition johtohahmon Aleksei Navalnyin korruptiota koskevat paljastussivustot ovat osoittautuneet tärkeäksi kimmokkeeksi tuottaa Kansanrintaman kommunikatiivinen diskurssi omaan institutionaaliseen luonteeseen sopivaksi. Kuvassa 2 olevan raportin väite ”Rehellisten hankintojen puolesta” -projektin vaikutuksesta valtionyhtiöiden neljä kertaa viimevuotisista pienempiin hankintoihin uuden vuoden juhlintaa varten on osoitus siitä, kuinka yleismaailmallinen ”pienen ihmisen politiikka” sovitetaan osaksi ympärillä olevaa talouskriisiä. Ilmeisempi syy valtionyri-tysten romahtaneisiin juhlamenoihin joulukuussa 2014 oli dramaattisena ruplan arvon romahduk- sena konkretisoitunut talouskriisi kuin rintaman harjoittama kontrolli. Raportissa yritetään viedä huomio pois ympäröivistä talousvaikeuksista ko- rostamalla vähentyneitä juhlamenoja Kansanrin- taman toiminnan tehokkuudella. Samanaikaisesti huomio voidaan pitää kansalaisia kiinnostavassa ja raivostuttavassa eliitin korruptiossa tavalla, joka ikään kuin ehkäisee ennakolta opposition, ennen kaikkea Navalnyin, korruptiopaljastuksia. Valtionyri-tysten elostelu ja kähmintä tilanteessa, jossa kansalaisten elintaso oletettavasti heikken- nee luo selkeän poliittisen riskin ja tähän täytyy reagoida ennen kuin hallinnosta riippumaton toimija tekee kiusallisia paljastuksia. Samalla kun Kansanrintama korostaa raportissaan omaa rooliaan valtionyri-tysten uuden vuoden hankin- tojen dramaattisessa vähenemisessä, se listaa yksityiskohtaisesti niitä yrityksiä, jotka eivät ole parantaneet tapojaan. Malli on kopioitu suoraan Navalnyilta, jossa korruptiopaljastusten yksi- tyiskohdilla ja tolkuttomuuksilla herkutellaan (ks. esimerkiksi Rospil 2015; Navalnyi 2015). Rintaman tyyli on ymmärrettävästi paljon diplo- maattisempi, mutta esille tulee joka tapauksessa selkeä kritiikki samaa poliittista perustaa koh- taan, johon Kansanrintamakin lukeutuu (ONF: Tšislo tenderov 2014):

”SKF Novoship Tehnitšeski Management” Novo- rossijskin kaupungista (Krasnodarin piiri) tilasi 600 000 ruplan uuden vuoden banketin. Kuiten- kin herkuista pääsee nauttimaan ainoastaan 36 työntekijää, 16,6 tuhatta ruplaa henkeä kohden. Menu tarjoaa osallistujille muun muassa juustolla ja tiikerikatkaravuilla kuorrutettuja simpukoita, porsasta tsaarin tapaan, sampea.

Vielä eräs Gazpromin tytäryhtiö – ”Gazprom mežregiongaz Nižni Novgorod – ilmoitti 4.1 miljoonan ruplan uuden vuoden tapahtumastaan. Juhla on suunniteltu 250 ihmiselle, jokaiselle osal- listujalle järjestäjät ovat valmiita satsaamaan 16,4 tuhatta ruplaa. Palvelujen toimittajalta edellytetään raporttia, josta selviää tapahtuman kulku ja paikka, loppuista yksityiskohdista tilaaja vaikenee.

Suhteessa esimerkiksi Navalnyin Sotšin olympialaisia koskeviin paljastuksiin (Entsik- lopedija trat 2014) Kansanrintaman listaamat paljastukset ovat lillukanvarsia. Verrattain vaa- timattomien summien ohella listalta puuttuvat mitä ilmeisimmin ne korporaatiot ja henkilöt, jotka kuuluvat Kremlin sisäpiiriin. Rintaman mainitsemisessa yksityiskohdissa ei mainitakaan henkilöiden nimiä, joka on keskeinen ero ver- rattuna Navalnyin provokatiivisiin sormella osoitteluihin. Kansanrintaman antikorruptiodis- kurssi on ennen kaikkea pyrkimys huomioida valtionyri-tyksiin liittyvä kansalaiskritiikki ja ehkäistä täten ennakolta Putinin liiallinen sa- maistuminen ryvetyneisiin tahoihin.

Merkittäväntä Kansanrintaman poliittisen legitimoinnin kannalta on se, että rintaman edustama yhteiskunnallinen kontrolli Putinin viitoittamalla tiellä ei kiistä vaarallisinta oppo- sition esittämää kritiikkiä, eliitin harjoittamaa korruptiota. Päinvastoin, rintama myöntää sen olemassaolon, jopa tavalla, joka toistaa oppo- sition esittämiä syytöksiä. Diskurssi on selkeän reaktiivinen suhteessa opposition paljastuksiin, pyrkien samanaikaisesti ennakoimaan ja mu- kauttamaan sitä kritiikkiä, joka kohdistuu vä- hintään epäsuorasti rintaman omaan poliittiseen perustaan. Vastaavanlainen ”Kansanrintaman asiantuntijoiden selvitys” ilmeni huhtikuussa

2014, kun rintama valotti valtionyhtiöiden lasten luksuslomaa ulkomailla (Eksperty ONF vyjasnili 2014). Kritiikki käytännölle ammennettiin tuolloinkin Putinin vetoamuksesta lomalla kotimaassa, muun muassa Krimillä, ulkomaisten sijaan (emt.). Ilmeinen tarve reagoida asiaan löytynee lukuisista Navalnyin postauksista, jossa valtionkorporaatioiden johtajien perheiden luksuselämää on paljastettu puistattavine yksityiskohtineen.¹¹

Kansanrintaman kannalta ongelmallista on, että jatkuva reaktiivisuus suhteessa itsestä riippumattomaan poliittiseen diskurssiin ei mahdollista selkeän poliittisen agendan muodostamista. Esimerkiksi joulukuussa 2014 *Gazeta.ru* julkaisi uutisen, jonka mukaan uudet valtion hankintojen läpinäkyvyyden parantamiseen tähdätyt lait olivat olleet tehottomia, ja valtion menetykset epäselvissä kilpailutuksissa olivat kasvaneet vuoden 2014 aikana 278,2 miljardiin ruplaan (Zakupki po reitingu 2014). Samana päivänä, muutamaa tuntia aiemmin – ilmeisesti tietäen uutisen olemassaolosta – Kansanrintama julkaisi verkkosivuillaan raportin, jonka mukaan ”on kestävämpiä, että valtion hankintojen edistämisen kannalta tilaajat suosivat omia toimittajiaan.” Toisin sanoen, rintama pyrkii asettumaan samalle puolelle *Gazeta.ru:n* esittämää kritiikkiä, jonka mukaan nämä lait ovat tehottomia (ONF: Nedopustimo 2014). Mielenkiintoista on se, että maaliskuussa 2014 Kansanrintaman edustaja Alexander Bretšalov kritisoi näitä lakeja, ennakoiden niiden tehottomuutta (Bretšalov 2014). Kuitenkin tehottomuuden paljastuttua rintama ei korostakaan aiempaa ”oikeassa oloaan”. Sen sijaan se pyrkii välittömästi asettumaan ulkopuolelta esitetyn kritiikin puolelle. Perimmäinen syy lienee siinä, että Kansanrintaman johtaja, presidentti, on viime kädessä hyväksynyt nämä lait. Tässä voi osaltaan nähdä poliittisen identiteetin ja identifiikaation välisen ristiriidan. Putinin julistama demokratia-identiteetti aktiivisine ja rehellisine kansalaisineen identifioituu tasapainoiluna hovillisen kuuliaisuuden ja yhteiskunnallisten ongelmien artikuloinnin välillä.

Mukautuja ilman agenda

Diskursiivisen institutionalismi tarjoaa hyvän välineen Venäjän kaltaisten hallintojen tutkimiseen, jossa poliittisen toimijan identiteetin ja identifiikaation välistä jännitettä tarkastellaan osana toimijan institutionaalisia rakenteita. Yleisvenäläisen kansanrintaman kehittyminen Yhtenäisen Venäjän teennäisestä vaaliorganisaatiosta ikään kuin itsenäiseksi toimijaksi kuvastaa hybridiä hallitsemista puhtaimmillaan. Vastaavasti se osoittaa miten aito poliittinen pelitila kumpuaa autoritäärisen vallankäytön uskottavuusongelmista. Kansanrintaman vaikeuksien valossa tätä pelitilaa Venäjällä edelleen on. Toisin sanoen mistään diskursiivisen vallan hegemoniasta ei voida puhua. Kremlin pitäytyminen demokraattisissa kulisseissa kertoo siitä, että avoimeen repressioon siirtyminen on vaikeaa ja erittäin riskialtista. Tällöin myös lumedemokraattisten käytäntöjen tutkiminen on Venäjänkin tapauksessa tärkeää. Yhtenäisen Venäjän julkisuuskuvaa rakentavien keskeisten teemaosien – ”Vastustajien” ja ”Yleisvenäläisen kansanrintaman” julkaisudynamiikka osoittaa miten Yhtenäisen Venäjän diskurssi suhteutuu osaksi toimijan institutionaalisia ihanteita ja institutionaalista todellisuutta, jossa samanaikaisesti joudutaan mukautumaan epäedulliseen, aitoon kilpailuun. Toisaalta tämä epäedullinen kilpailu pakottaa hallintoa päivittämään omia legitimoitikeinojaan. Kansanrintaman toinen tulo ja ”itsenäistyminen” on ollut tällainen päivitysyritys. Kansanrintaman itsenäistymisestä huolimatta sen taipumus mukautua ulkoiseen kritiikkiin ja tässä suhteessa aitoon poliittiseen kilpailuun on yllättävää. Tämä ilmenee ennen kaikkea rintaman asettumisena poliittista valtaa, toisin sanoen itseään, lähellä olevia toimijoita, esimerkiksi valtionkorporaatioita, vastaan.

Uskottava itsenäistyminen institutionaalisen riippuvuuden sisällä tuottaa vääjäämättömiä ristiriitoja ja paradokseja. Esimerkiksi samalla kun Kansanrintaman antikorruptioidiskurssi ammentaa valtavasta summasta, jota sen mukaan on käytetty epäselviin valtion hankintoihin,¹²

rintama tulee vesittäneeksi omaa tehokkuuttaan korruption ehkäisijänä, esimerkiksi valtionyritysten uuden vuoden juhlintaan liittyen. Mitä merkitystä on paljastuksilla, jos ja kun summa on noin valtava, ja etenkin kun juuri Kansanrintamalla pitäisi olla käytössään hallinnolliset resurssit summan alentamiseksi? Poliittisen uskottavuutensa kannalta summan pimentäminen on mahdoton vaihtoehto, jolloin ainoaksi

diskursiiviseksi taidoksi, jolla pyritään patoamaan itsestä riippumatonta kansalaiskriittikää ja yhteiskunnallista liikehdintää, jää asettuminen nopean reagoijan asemaan. Tämä tuskin on ollut Kansanrintaman itsetarkoitus. Hybridinä toimijana Kansanrintama pitää yllä – omien tarkoitusperien vastaisesti – poliittisen moniarvoisuuden ja itsestään riippumattoman kritiikin olemassaoloa.

Viitteet

- 1 Artikkelin on osa FiDiPro-projektin *Regimes, Institutions and Change: Politics and Governance in Russia in a Comparative Perspective* ja Aleksanteri-instituutin *Venäjän modernisaation valinnat* -huippututkimusyksikön *Authoritarian Market Society as a Challenge* -klusterin tutkimusprojektiä. Kiitän professori Vladimir Gel⁷ mania ja kahta anonyymia arvioitsijaa rakentavista kommentteista ja korjaus ehdotuksista.
- 2 Levada tutkimuskeskuksen Putinin suosiota mittaava indeksi mukaan marraskuussa 2013 Putiniin luotti 61 % venäläisistä, ei luottanut 37 % ja 2 % ei osannut sanoa. Tämä luottamustaso on ollut tammikuuhun 2015 mennessä alin Putinin presidenttikausien aikana (ks. Levada indeksi 2014).
- 3 Selkein laskusuhdanne Putinin kannatuksessa alkoi vuoden 2011 alusta ja tämä jatkui alkuvuoteen 2014 (Levada indeksi 2014). Kansalaisten luottamusta instituutioihin mittaavassa kyselyssä syyskuussa 2014 venäläisistä 79 % luotti presidenttiin, kun 2013 luku oli 55 %. Kirkkoon luotti 54 % (48 % vuonna 2013) ja armeijaan 53 % (43 % vuonna 2013). Vaikka luvuissa näkyy selkeästi Ukrainan kriisi ja Krimin valtaus, ovat presidentti, kirkko ja armeija olleet venäläisten luottamien instituutioiden perinteinen kolmen kärki. Muut yhteiskunnalliset instituutiot tulevat kaukana perässä (Doverie institutum vlasti 2014).
- 4 Volgogradin kaupungin nimi oli vuosina 1925–1961 Stalingrad, jossa käytiin toisen maailmansodan ratkaisevin taistelu 1942–1943. Nikita Hruštševin destalinisaatio-politiikan myötä

kaupungin nimi muutettiin Volgogradiksi vuonna 1961.

- 5 Nämä peruseriaatteet olivat listattu näin: 1) Kaikki yhdistykset, jotka kuuluvat kansanrintamaan ovat keskenään täysin tasavertaisia; 2) Kansanrintaman jäsenet osallistuvat yhteisesti Duumanvaaleihin ja muodostavat yhteistuumin Yhtenäisen Venäjän ehdokaslistan; 3) Ehdokkaamme menevät vaaleihin yhteisellä ohjelmalla, nimenomaan yhteisellä ohjelmalla. Sen täytyy olla muodostettu laajimman mahdollisen keskustelun pohjalta kaikkien niiden järjestöjen puolesta, jotka kuuluvat Kansanrintamaan; 4) Yleisvenäläinen kansanrintama on avoin kaikille, jotka jakavat meidän tavoitteet ja ovat valmiita osallistumaan valtion ja yhteiskunnan kehittämisen ohjelmaan pitkällä tähtäimellä (Bazovye printsipy 2011).
- 6 Esimerkiksi heinäkuussa 2011 raportoitiin muun muassa, että ”Zjuganov on valmis tuhoamaan kaikki viime vuosikymmenen saavutukset” (Zjuganov 2011) ja ”Oikeudenmukaisen Venäjän sanat eivät vastaa todellisuutta” (Slova SR 2011). Elokuussa puolestaan, että ”Oikeudenmukainen Venäjä jatkaa hajoamistaan” (Dmitri Orlov 2011a) ja syyskuussa kirjoittamalla, että ”Mordvan kommunistit vastustavat rehellisiä vaaleja” (Kommunisty 2011). Vastaperustettu kansanrintama on niin ikään läsnä joissain raporteissa, esimerkiksi ”Oikeudenmukaisen Venäjän jäsenet liittyvät Kansanrintamaan” (Sp-ravedlivo Rossy 2011), ”Kommunistinen puolue kopioi ideoita ja projekteja Kansanrintamalta”

- (KPRF kopiruet 2011), ”Samaran alueen ”Oikeudenmukaisen Venäjän” jäsenet eroavat ja liittyvät Kansanrintamaan” (Spravorossy 2011), ”Kansanrintaman tuleva voitto aiheutti hysterian liberaalien keskuudessa” (Predstojaštšaja podeda 2011) tai ”Kamtšatkan ”Oikea asia” (puolue) karkaa Prohorovilta Kansanrintamaan” (”Pravoje Delo” 2011).
- 7 Tilastollisen analyysin tein manuaalisesti kopioimalla otsikot Word-tiedostoon, jakamalla ne päivämäärien perusteella ja tarkastamalla Wordin Etsi ja korvaa -toiminnolla *Oppo*-kannan esiintymisen otsikoissa, jolloin niin *oppozitsija*, *opponenty* ja muut sanan johdannaiset tulevat huomioiduiksi.
- 8 ”Varkaiden ja huijareiden puolue” on alkujaan oppositiojohtaja Aleksei Navalnyin keksimä slogaani Yhtenäiselle Venäjälle keväällä 2011, joka levisi nopeasti sosiaalisessa mediassa. Levada-keskuksen kyselyssä 2013 huhtikuussa 51 % venäläisistä jakoi osin tai täysin näkemyksen, jonka mukaan Yhtenäinen Venäjä on ”varkaiden ja huijareiden puolue.” Slogaanin suosio perustuu ennen kaikkea Venäjän poliittisten instituutioiden surkeaan imagoon kansalaisten silmissä presidenttiä lukuun ottamatta. Samassa kyselyssä muun muassa 62 % kansalaisista oli sitä mieltä, että vallassa olijat ovat ainoastaan kiinnostuneita oman vallan säilyttämisestä ja vahvistamisesta (26 % näki syynä maan edun ja 12 % ei osannut vastata) (Svyše poloviny strany 2013).
- 9 Vaaleja seuraavana päivänä uskallettiin yhtäältä raportoida, että ”Puolue juhlistaa voittoa joukkokokoonnutumisella Moskovassa” (Partija otprazdnujet 2011), toisaalta korostettiin, että ”Yhtenäinen Venäjä tulee vastaamaan poliittisesta tasapainosta maasta” (”Jedinaja Rossija” budet otvetšat 2011). Seitsemäntenä joulukuuta ilmeni samanlainen voitonvarmuuden kietoutuminen epämääräiseen osoitukseen keskiluokan poliittisesta aktivoitumisesta kun raportoitii, että ”Vaalien legitimiys on ilmeistä ” (Dmitri Orlov 2011 c) ja ”Keskiluokka astuu poliittiselle näyttämölle” (Grigor’jev 2011). Päivää aiemmin puolueen uskottavuuskriisi puolestaan myönnetään Putinin suulla tavalla, jossa kiusalliseen valoon joutuneen Kansanrintaman kasvot yritetään säilyttää: ”Kansanrintama auttaa puoluetta uudistumaan – Putin” (Narodnyi front 2011). Samalla myös poliittinen kriisi voidaan myöntää suhteessa presidentti Medvedevin rummuttamaan modernisaatioon, niin ikään pääministeri Putinin suulla: ”Putinin mukaan yhteiskunnan modernisaation välttämättömyys tulee akuutimmaksi” (Neobhodimost obštšestva 2011).
- 10 Tällaisen epäilyn esitti tunnettu Kreml-kriittinen politologi Stanislav Belkovski, joka kirjoitti Kansanrintamaa perustettaessa että kyseessä on kopio vuoden 2007 vaalien alla muodostetusta ”Putinin puolesta!” (Za Putina!) -kansanliikkeestä, joka katoaa julkisuudesta heti vaalien jälkeen yhtä nopeasti kuin ilmestyikin (Belkovskii 2011).
- 11 Reaktiivisuus Navalnyiin on paikoin lähes symmetristä. Esimerkiksi 5.11.2013 Navalnyi julkaisi blogissaan tiedotteen muutamaa kuukautta aiemmin alkaneesta projektista, joka keskittyy lasten leikkipuistoihin liittyvien määrärahojen kontrolliin (Eksperimentalnyi RosDvor 2013). Aktivistit etsivät käsiinsä kaupungin dokumentit tiettyjen leikkipuistojen laitteisiin sovitusta määrärahoista ja käyvät sitten kuvaamassa puiston laitteiden tosiasiallisen kunnon. Usein kävi ilmi, että laitteiden kunto ei vastannut niille osoitettuja määrärahoja (emt.). Muutamaa minuuttia ennen Navalnyin postausta kansanrintama julkaisi tiedotteen, joka oli otsikoitu ”Meitä kiinnostaa kaikki, joka liittyy lastentarhojen rakentamiseen liittyviin määrärahoihin (Ljubov Duhanina 2013). Vastaavasti 19.11.2013 Navalnyi julkaisi paljastuksen, joka liittyi Yhtenäisen Venäjän poliittisessa kontrollissa olevan Sahalinin saaren viranomaisten pöyhkeisiin autohankintoihin julkisista varoista (Oh už eti sahalintsy 2013). Kymmenen päivää myöhemmin (29.11.2013) Kansanrintaman edustaja vaati ”lisätarkastusta Sahalinin alueen viranomaisten rahojen käytöstä”, ja huomion keskipisteessä olivat juuri autohankinnat (Deputat Lysakov 2013).
- 12 Helmikuussa 2015 projektin epäilyttävien hankintojen rekisterissä oli 509 hankintaa, joiden kokonaissumma oli 168 718 441 989 ruplaa. Aikaväliä tälle summalle ei paljasteta, mutta riippumattomiin lähteisiin verrattuna se lienee noin vuosi (ks. Za tšestnye zakupki 2015). *Gazeta.ru:n* aihetta koskevan uutisen mukaan valtio menetti vuonna 2014 noin 278 miljardia ruplaa epäselvissä kilpailutuksissa, eli yli sata miljardia enemmän kuin Kansanrintaman esittämä summa (Zakupki po reitingu 2014).

Lähteet

Aineistolähteet

- Bazovyje printsipy ONF (2011), <http://web.archive.org/web/20111102145339/http://narodfront.ru/>, haettu 5.12.2014.
- Bretšalov, Alexander (2014), ”Zakon o kontraktnoi sisteme trebujet serjoznoi dorabotki,” <http://onf.ru/2014/04/03/brechalov-zakon-o-kontraktojn-sisteme-trebuet-ser-eznoj-dorabotki/>, haettu 7.1.2015.
- ”Byt silnymi: garantii natsionalnoi bezopasnosti dlja Rossii” (2012), *Rossiiskaja gazeta* (20.2.2012), <http://www.rg.ru/2012/02/20/putin-armiya.html>, haettu 9.12.2014.
- ”Demokratija i katšestvo gosudarstva” (2012), *Kommersant* (6.2.2012), <http://www.kommersant.ru/doc/1866753>, haettu 30.12.2014.
- Deputat Lysakov trebujet kompleksnoi proverki bjužžetnyh zakupok rukovodstva Sahalinskoj oblasti (2013), <http://onf.ru/2013/11/29/deputat-ly-sakov-trebuet-kompleksnoj-proverki-by-udzhjetny-h-zakupok-rukovodstva-sahalinskoj-oblasti/> (29.11.2013), haettu 8.1.2015
- Dmitri Orlov: ”Spravedlivaja Rossija” prodolžit raspadatsja (2011a), <http://er.ru/news/57445/> (10.8.2011), haettu 8.1.2015.
- Dmitri Orlov: Parlamentskaja oppozitsija uže faktičeski priznala itogi vyborov (2011b), <http://er.ru/news/69176/> (9.12.2011), haettu 8.1.2015.
- Dmitri Orlov: Legitimnost vyborov otševidna (2011c), <http://er.ru/news/68965/> (7.12.2011), haettu 8.1.2015.
- ”Eksperimentalnyi RosDvor” (2013), <http://navalny.livejournal.com/877652.html> (5.11.2013), haettu 8.1.2015.
- ”Eksperty ONF vyjasnili gde otidyhajut deti sotrudnikov goskompanij” (2014), <http://onf.ru/2014/04/30/e-ksperty-onf-vy-yasnili-gde-otdy-hayut-deti-sotrudnikov-goskompanij/> (30.4.2014), haettu 30.12.2014.
- Entsiklopedija trat (2014), *Fond s borby s korruptsiei*, <http://sochi.fbk.info/ru/> (30.12.2014).
- Godovštšina ONF na Poklonnoi gore (2012), <https://www.youtube.com/watch?v=8v7GOLea768> (6.5.2012), haettu 17.12.2014.
- Grigorjev: Na političeskuju arenu vyhodit srednyi klass (2011), <http://er.ru/news/68967/> (7.12.2011), haettu 8.1.2015.
- Ignatov: Narodnyi front – modernizatsija ”Jedinoi Rossii” (2011), <http://er.ru/news/54583/> (10.5.2011), haettu 8.1.2015
- Internet archive ONF (2014), *Way back machine* (22.12.2014), http://web.archive.org/web/20140517212941*/http://onf.ru/, haettu 22.12.2014.
- ”Jedinaja Rossija” budet otvetšat za političeskoe ravnovesie v strane, stšitajet Zudin (2011), <http://er.ru/news/68696/> (5.12.2011), haettu 8.1.2015.
- Kommunisty Mordovii protiv tšestnyh vyborov (2011), <http://er.ru/news/61804/> (28.9.2011), haettu 8.1.2015.
- KPRF kopirujet idei i projekty Narodnogo fronta (2011), <http://er.ru/news/55684/> (16.7.2011), haettu 8.1.2015.
- Ljubov Duhanina: ”Nas interesuet vsjo, tšo svjazano s rashodovaniem sredstv na stroitelstvo detsadov (2013), <http://onf.ru/2013/11/05/lyubov-duhanina-nas-interesuet-vsyo-čto-svyazano-s-rashodovaniem-sredstv-na-stroitelstvo-detsadov/> (5.11.2013), haettu 8.1.2015.
- Narodnyi front pomogajet obnovljat Partiju – Putin (2011), <http://er.ru/news/68846/> (6.12.2011), haettu 8.1.2015.
- Navalny (2015), <https://navalny.com/>, haettu 8.1.2015.
- Na vyborah zafiksirovana massa narušeni so storony oppozitsii (2011), <http://er.ru/news/68276/> (4.12.2011), haettu 8.1.2015.
- Neobhodimost obštšestva k modernizatsii stanovitsja boleje ostroi, stšitajet Putin (2011), <http://er.ru/news/68847/> (6.12.2011), haettu 25.2.2015.
- ”Oh už eti sahalintsy so svoimi nakazami” (2013), <http://navalny.livejournal.com/881080.html> (19.11.2013), haettu 8.1.2015.
- ”O Naših ekonomičeskikh zadatšah” (2012), *Vedomosti* (30.1.2012), http://www.vedomosti.ru/newspaper/article/274921/o_nashih_ekonomičeskikh_zadachah, haettu 9.12.2014.
- ONF (2013), <http://web.archive.org/web/20130613044819/http://onf.ru/> (13.6.2013), haettu 19.12.2014.
- ONF: Nedopustimo, tšoby pod vidom borby za katšestvo goszakupok zakazčiki prodvigali ”svoih” postavštšikov (2014), <http://onf.ru/2014/12/09/onf-nedopustimo-čto-by-pod-vidom-borby-za-kachestvo-goszakupok-zakazčiki-prodvigali/>, haettu 7.1.2015.
- ONF: Tšislo tenderov na novogodnyje korporativy za gosštšet umenšilos’ v tšetyre raza (2014), <http://onf.ru/2014/12/19/onf-čislo-tenderov-na-novogodnie-korporativy-za-gosštšet-umenshilos-v-četyre-raza/>, haettu 19.12.2014.
- ”ONF v godovštšinu sozdanija zapuskaet sjt dlja obštšeniya s rossijanami” (2013), *RIA-Novosti* (6.5.2013), <http://ria.ru/society/20130506/935943647.html>, haettu 19.12.2014.

- Partija otprazduet pobeđu na vyborah mitingom v Moskve (2011), <http://er.ru/news/68672/> (5.12.2011), haettu 8.1.2015.
- ”Pravoje delo” Kamtšatki bežit ot Prohorova v ONF (2011), <http://er.ru/news/57404/> (10.8.2011), haettu 8.1.2015.
- Predstojaščaja pobeđa ONF vyzvala isteriku liberalov (2011), <http://er.ru/news/56725/> (1.8.2011), haettu 8.1.2015.
- ”Rossija i menjajuščijsja mir” (2012), *Moskovskije novosti* (27.2.2012), <http://www.mn.ru/politics/20120227/312306749.html>, haettu 9.12.2014.
- ”Rossija: natsionalnyj vopros” (2012), *Nezavisimaja gazeta* (23.1.2012), http://www.ng.ru/politics/2012-01-23/1_national.html, haettu 9.12.2014.
- ”Rossija sosredotatšivajetsja – vyzovy, na kotoryje my dolžny otvetit” (2012), *Izvestia* (16.1.2012), <http://izvestia.ru/news/511884>, haettu 9.12.2014.
- RosPil (2015), <http://rospil.info/>, vierailtu 8.1.2015.
- Sergei Dorenko: pered ”Jedinoi Rossiei” stojat ser’jeznye vyzovy (2011), <http://er.ru/news/68828/> (6.12.2011), haettu 8.1.2015.
- Slova eserov ne sootvetsvujuť realnosti – Neverov (2011), <http://er.ru/news/55185/> (8.7.2011), haettu 8.1.2015.
- ”Sotsialnyi golod” (2013), Pjatyi kanal (OAO Tele-radiokampanija ”Peterburg”) 1.10.2013, <http://www.5-tv.ru/news/76131/>, haettu 2.12.2014.
- Spravedlivorossy vsupajut v ONF (2011), <http://er.ru/news/54556/> (29.6.2011), vierailtu 8.1.2015.
- Spravorossy Samarskoi oblasti vyhodjat iz partii i prisojedinjajutsja k ONF (2011), <http://er.ru/news/55893/> (20.7.2011), haettu 8.1.2015.
- ”Stroitelstvo spravedlivosti: Sotsialnaja politika dlja Rossii” (2012), Komsomolskaja Pravda (12.2.2012), <http://www.kp.ru/daily/25833/2807793/>, haettu 9.12.2014.
- Temy (Novosti Jedinoi Rossii) (2014), <http://er.ru/news/themes/>, haettu 8.1.2015.
- Vladimir Burmatov: Absolutnym ”tšempionom” dnja po narušenijam s bolšim otryvom stala KPRF (2011), <http://er.ru/news/68489/> (4.12.2011), haettu 8.1.2015.
- ”V Moskve prošel prazdnitšnyi kontsert, posvjaščennij godovščine sozdanija” ONF (2012), 6.5.2012, <http://web.archive.org/web/20120621231958/http://narodfront.ru/news/20120506/380925181.html#>, haettu 17.12.2014.
- ”Vstretša s aktivom ONF” (2012), *Prezident Rossii* (18.10.2012), <http://www.kremlin.ru/news/16680>, haettu 17.12.2014.
- Za tšestnyje zakupki (2015), <http://zachestnyezakupki.onf.ru/>, haettu 7.1.2015.
- ”Zjuganov gotov unitožit vse dostiženija poslednego desjatiletija” – deputat (2011), <http://er.ru/news/54815/> (4.7.2011), haettu 8.1.2015.

Kirjallisuus

- Belkovskii, Stanislav (2013), “V ROT front,” *Moskovskii Komsomolets* (9.5.2011), <http://www.mk.ru/politics/article/2011/05/09/587507-v-rot-front.html>, vierailtu 8.12.2014.
- Doverie institutam vlasti (2014), *Levada-Tsentr* (19.–22.9.2014), <http://www.levada.ru/13-11-2014/doverie-institutam-vlasti>, vierailtu 9.12.2014.
- Gelman, Vladimir (2013a), *Iz ognja da v polymja: Rossijskaja politika posle SSSR*. Sankt-Peterburg: BKhV-Peterburg.
- Gel'man, Vladimir (2013b), Cracks in the Wall: Challenges to Electoral Authoritarianism in Russia, – *Problems of Post-Communism* 60:2, 3–10.
- Lassila, Jussi (2014), *The Quest for an Ideal Youth in Putin's Russia II: The Search for Distinctive Conformism in the Political Communication of Nashi, 2005–2009* (Second, Revised and Expanded Edition). Stuttgart: Ibidem.
- Levada indekxy (2014), Odobrenije dejatelnosti Vladimira Putina, <http://www.levada.ru/indekxy>, vierailtu 2.12.2014.
- Negrine, Ralph (2012), Professionalizing Dissent: Protest, Political Communication, and the Media. – *The Establishment Responds: Power, Politics, and Protest since 1945*. Edited by Kathrin Fahlenbrach, Martin Klimke, Joachim Scharloth & Laura Wong. NY: Palgrave MacMillan.
- Panizza, Francisco & Miorelli, Romina (2013), Talking Discourse Seriously: Discursive Institutionalism and Post-structuralist Discourse Theory. – *Political Studies* 61, 301–318.
- Petrov, Lipman & Hale (2014), Three dilemmas of hybrid regime governance: Russia from Putin to Putin. – *Post-Soviet Affairs* 30:1, 1–26.
- ”Polititšeskije predpotštenija naselenija: reitingi partii” (2011), *Levada-Tsentr*, Press-vypuski 2.2.2011, <http://www.levada.ru/press/2011020201.html>, vierailtu 2.12.2014.
- ”Prazdnovanije godovščiny ONF ne stalo massovym” (2012), BBC Russkaja služba 7.5.2012 (Rafael Saakov), http://www.bbc.co.uk/russian/russia/2012/05/120504_onf_poklonnaya_celebrations.shtml, vierailtu 17.12.2014.
- Richter, James (2009), Putin and the Public Chamber. – *Post-Soviet Affairs* 25:1, 39–65.
- Roberts, Sean P. (2012), *Putin's United Russia Party*. London & New York: Routledge.
- Rose, Richard, Mishler, William & Munro, Neil

- (2011), *Popular Support for an Undemocratic Regime*. Cambridge & NY: Cambridge University Press.
- Savinyh, Anastasija (2011), "Putin otkryl "narodnyi front" pod Stalingradom," – *Izvestia*, 6.5.2011, <http://izvestia.ru/news/374638>, vierailtu 2.12.2014.
- Schmidt, Vivien A. (2008), Discursive Institutionalism: The Explanatory Power of Ideas and Discourse. – *Annual Review of Political Science* 11, 303–326.
- Schmidt, Vivien A. (2010), Taking ideas and discourse seriously: explaining change through discursive institutionalism as the fourth 'new institutionalism'. – *European Political Science Review* 2:01, 1–25.
- Slapentokh, Vladimir & Arutunyan, Anna (2013), *Freedom, Repression, and Private Property in Russia*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Smyth, Regina, Sobolev, Anton & Soboleva, Irina (2013), A Well-Organized Play. Symbolic Politics and the Effect of the Pro-Putin Rallies, – *Problems of Post-Communism* 60:2, 24–39.
- "Rossijane ob ONF i ER" (2013), *Levada-Tsentr* (9.7.2013), <http://www.levada.ru/09-07-2013/rossiyane-ob-onf-i-er>, vierailtu 5.12.2014.
- "Svyše poloviny strany štšitaet ER "partiei žulikov i vorov"" (2013), *Levada-Tsentr* (29.4.2013), <http://www.levada.ru/29-04-2013/svyshe-poloviny-strany-schitaet-er-partiei-zhulikov-i-vorov>, vierailtu 8.12.2014.
- Tšo delat s blokirovkami (2014), <http://navalny.livejournal.com/921003.html> (julkaistu 3.4.2014), vierailtu 10.2.2015.
- "V Volgograde oppozitsija v kruglosutotšnom režime trebujet otmeny itogov vyborov i otstavki gubernatora" (2013), *newsru.com* (13.9.2013), <http://www.newsru.com/russia/13sep2013/volograd.html>, vierailtu 2.12.2014.
- "Zakupki po rejtingu" (2014), *Gazeta.ru* (9.12.2014), <http://www.gazeta.ru/business/2014/12/09/6334833.shtml>, vierailtu 7.1.2015.